Nr. 36. Anulu XXXI.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutórele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe ½ 5 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 20/8 Maiu 1868.

Se prenumera la postele c. r. si pe la DD. corespondenti. — Pentre serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Episcopia greco-catolica maghiara.

Sciti ca comedi'a jucata in 16 Aprile a. c la Hajdu Dorogu cá in numele celoru 85 comune, inregistrata si de noi in Nr. 31 incepe a se lua in seriosu? Lasamu ca in siedintiele dietali dintre 6 si 9 Maiu unii oratori se folosira de ocasiune spre a o popularisa, dara apoi „Hazánk" organulu partitei ddloru Ghiczy si fratii Tisza, carii isi pastréza celu mai deapróape dreptu de succesiune la ministeriu, isi deschise colónele sale la o agitatione formala in favór'ea unei episcopii de ritulu resariténu greco-catolicu cu limb'a maghiara. Dn. Eugeniu Szabó isi luá ostenél'a de a filosofa, teologisa si politisa asupra acelei episcopii: pe patru semicolóne dese. Pre candu curgea desbaterile dietali asupra trebiloru bisericei greco-resaritene, dn. Szabó apucase a scrie si a tramite articlulu seu la „Hazánk", éra déca mai asteptá elu inca numai 4—5 dile, ideile sale nu era se ésa in publicu atatu de confuse precum se vedu acelea in „H." Nr. 101.

Asia inse dn. Szabó o a patitu cá cutare fetioru din anecdóta. „Parinte, me rogu se me cununi, ca eu sunt gat'a cu tóte, lipsesce numai cá se se involésca si fetit'a, pe care mi am pusu ochii". Se infiintiamu in comitatele Satmaru, Sabolciu, Hajducime, Maramurasiu etc. o episcopia maghiara, ca noi suntemu gat'a, numai pap'a se vrea si statulu se o inzestreze si pe acésta cu vreo 30—40 mii fiorini pe fiacare anu; totu odata se mai numere inca si vreo 50—60 mii pentru traducerea si tiparirea in limb'a maghiara a tuturoru cartiloru bisericesci de ritulu resariténu, adica Minologionu in 12 tomuri, Evangeliile, Liturgi'a, Breviariulu, Apostolariulu, Catavasieriulu, Molitveniculu, Strastninulu, Pentecostariulu, Cazaniile, Pravil'a etc. etc., pentru cá se le avemu gat'a pre candu limb'a maghiara se va introduce si la ceilalti catolici si la toti ortodocsii si pravoslavnicii din tierile corónei santului Stefanu.

Ce pecatu ca comitele Crivelli ambasadorulu austro-ungaresc la Rom'a muri deunadi lovitu de guta, ca déca mai traia, catolicu prea zelosu cum era, celu multu intr'o luna de dile era se re implinésca, cea mai ferbinte dorintia a fratiloru Tisza: Unificarea Ungariei, Transilvaniei si a Crostiei prin o singura limba bisericésca, adica cea maghiara. Apoi incalu pentru fondarii si alte spese, este o mare absurditate a le si mai memora. Pre la noi bogati cum suntemu, banii se facu din tóte trentiele si petecutiele; trentie se fia, banii se voru face. Apoi ce? Au nu se scata unu prisosu straluciton in bugetulu nostru statu? Si au nu de chiarara si mai de curendu tóte cetatile, orasiele, satele si catunele, pana si cersitorii, cumca ei toti entusiamati, de sublim'a si mantuitórea idea a dualismului voiescu a plati cu tóta bucuri'a 20 si 25 la suta fiacare din venitulu seu? Prin urmare nici vorba, banii voru prisosi, incatu se se póta infiintiu pentru fiacare comitatu cate o episcopia maghiara alt'a deocamdata incependu cu un'a greco-catolica, apoi mai tardioru infiintiandu, si in favórea si spre mantuirea sufletésca a maghiariloru de legea greco-resariténa ortodocsa din tienuturile dintre Tis'a si Murasiu.

Se nu luati lucrulu de giuma, pentrucá la noi tóte se potu. Ne aducemu aminte, ca in primavér'a anului 1849 ddnii comandanti si rebeliloru Kossuthiani apucasera cu all'a pre unulu din protopopii brassioveni, parinte la siepte copii, pentrucá se'lu denumésca de episcopu si se'lu tramitia la — Bucuresci spre a se hirotoni. Bunulu betranu scapá deocamdata cu mare nevoia din ghiarele celoru carii vrea se'lu fericésca, apoi stete mai multu pitulatu de frio'a onórei si a rangului, ce era se'i incarce pe cerbice. Ce mai scii, nu cumva reverenti'a sa par. protopopu Szabó inca este amerintiatu in unu numitele tienuturi cu asemenea charu. —

— „Albin'a" Nr. 37 din 13 Maiu s. c. intr'unu articlu sub cifr'a (a) titulatu „Fociari'a maghiara" pre langa ce este tórte no'ndestulata cu purtarile deputatiloru maghiari si serbi date pe facia in dilele dintre 6—9 Maiu, apoi in fine adauge: „In scurtu, este prea anevoia a spune, déca prin legea ce se primi in casa'a representantiloru — amu castigatu ori amu perdutu mai multu?! — Ce credemu si putemu spune cu securitate este, ca va depinde multu dela loialitatea si liberalismulu ministeriului intru esecutarea ei."

Ce felu? adica un'a dosa de cesaro-papismus parlamentaria? Adica ministeriulu va avea se escecuteze acea lege? Acuma dara priecpemu abia, cum de regimulu si parlamentulu isi vindica dreptulu de a fiosa pana si numerulu membriloru din care se voru compune asia numitele „congrese nationali", cari voru avea a se ocupa cu regularea trebiloru eclesiastice, scolastice si fundationali, cu care pe aiea se ocupa asia numitele „sinóde bisericesci." Un'a amu mai dori se reimu: Candu unui altu parlamentu esitu din alte alegeri 'ar plesni prin capu séu mai bine capete, cá acea lege din Maiu 1868 se o supuna la revisiune si atunci se vrea a imultí séu a micsiora numerulu membriloru cutarui congresu, ar' putea elu face acésta? De ce nu? Ca in timpulu Aprobatelorulu si alu Compilatelorulu inca s'a pututu, in an. 1848 inca, si in Rusi'a este totu asia, pentruca santulu sinodu este organisatu prin potestatea statului mirenescu, éra comisariulu representante alu imperatului siede in sinodu alaturea cu mitropolitulu, are si veto in tóte lucrarile santului sinodu, pe care ilu enuncia nu in numele lui Iesus Christosu, ci in numele Maiestatei Sale cesaro-papalu alu tuturoru Rusiiloru. —

Biseric'a libera in statu liberu! Dela an. 1780 adica de 88 de ani se propaga acésta doctrina din timpu in timpu in monarchi'a austriaca; acceasi inse totu de atatea ori este persecutata si innadusita de catra unele partite sub cele mai diferite forme. —

— Caus'a jidoviloru devine pre di ce merge totu mai complicata, inse nu numai in Moldov'a, ci si in Ungari'a, unde diet'a decretá emanciparea loru totala. Asia, diet'a 'i emancipá, poporulu inse in vietí'a practica nu vrea se scie multu de acea emancipare, pentrucá nici jidovii nu voru se scie de erutiarea mai alesu a poporului tieranu. Intr'aceea si jidovii dela orasie vinu in conflicte fórte dese cu un'a parte a locuitoriloru, din care causa si ambla adesea batuti. Din tóte inse esemplulu ce se dete in dilele trecute de catra adunarea representativa a comitatului Ungh, bate mai tare la ochi. In acelu comitatu se decise, cá toti jidovii cati s'au asiediatu dela an. 1840 incóce pe teritoriulu lui, se fia dati preste hotaru. Nu credemu cá acea mesura drastica se se póta si efectua, pentrucá jidovii voru sci se'si cumpere domiciliul loru oá si pe aiea; credemu inse, ca din caus'a persecutiuniloru jidoveasci din Ungari'a nici unu consulu si nici unu ambassadoru de si puteriloru europene nu'si va lua ostenél'a, nici cá se proteste, nici cá se céra audientie colective, precum u'an protestatu mai antierti, pre candu jidovii era batuti, depredati si omoriti in Boemi'a, in Segedinu, in M. Osiorheiu si pe aiea si precum nu protestá nimeni in dilele, in care pe la colegiurile electorali din Ungari'a se omóra cate 5—6 romani nearmati. Dreptulu internationalu auctoriséza pre diplomatii nostri in Romani'a cá se spere pre totu feliulu de jidovi, fia pamenteni fia straini, polecesci, rusesci, austriaci, turcesci, fia orice adunatari si orice vagabundi, pericliteze prosperitatea tierei si chiaru esistentí'a ei in orice mesura, pentruca tocma in acésta se reconósce celu mai mare meritu alu loru, cá adica dupa espresiunea cuiva: „Obreznici'a daco romanésca se fia re'nfrenata si paralisata prin obrazuici'a jidovésca. Vreti voi Dacoromani'a: Noi vremu Dacojidovi'a"...

De altmintrea vedi ce scrie despre trebile jidoveasci din Romani'a Kossuthianulu „Magyar Ujság" din 14 Maiu intr'o corespondentia din Vien'a, pentrucá se afli adeverata chiaru dintr'unu condeiu maghiaru si se cunosci ca tóte cate se publica in celalalte loi asupra barbariei guvernului moldavoromaniloru, sunt neadeveruri grése. Déca diplomatii ii pasa asia multu inca si de vagabundi, pentru ce nu se re'noescu tractatele de cartelu cu statulu romanescu, pentru ce se traganéza acea afacere diplomatica de patru ani intregi? De s'ar fi facutu acésta mai de multu, atunci ddloru Feta, Carpu et Comp. inca nu le-ara fi remasu atatea pretexte, pentru cá se se blameze pre sineri in ochii Europei intr'unu modu atatu de ticalosu, precum au facut'o si acésta prin cunoscutulu loru proiectu de lege, anume Carpu prin a sa interpelatione pismataretia si totnodata nepatriotica si tradatoria. —

Petitiunea natiunala a tiganiloru.

Stati si ascultati tóte popórale pamentului! Vaivodii mari si vaivodii mici si cinstitulei neamu tiganescu s'au adunatu impreuna si statuindsee au subscrisu (sic) o petitiune deocamdata numai in numele cinstitiloru concetatieni tigani din Clusiu adresata catra ministeriu. Obiectulu acelei petitioni este, cá pentru tinerimea tiganésca plina de sperantie mari, se se fundeze si deschida in Clusiu un'a scóla reala, in care se se póta pregati pentru totu feliulu de profesiuni. Temeiurile prea modestei cerere a vaivodiloru sunt cam acestea: Dupa marturisirea loi Erodotu (sic!), alui Anonimus Belae regis notarius, alui Pray, Matusik si a altoru mai multi scriitori (sic!), neamulu tiganescu a fostu servitoriu credintiosu alu maghiariloru incependu tocma dela venirea acestora din Asi'a; ca-ce adica neamulu tiganescu a fostu insarcinatu a destinde cortarile natiunei tabaritórie sub cerlulu liberu, acestu neamu laurea pentru maghiari sagetile, de a caroru plóia ducele Zalán o a tolitu la fuga, elu sufla in clarinetu pre campulu de lupta etc. etc.; prin urmare déca maghiarii au subjugatu acésta tiéra, acestu Canaanu, in care curge lapte si miere, apoi meritulu in parte mare este alu tiganiloru. Mai adauga vaivodii petitionari, cumca dupa ce maghiarii iubescu music'a, le lipsescu inse notele, tiganii in curau de mii de ani au servitu de note vii pentru maghiari. Pentru acesta si alte merite mari (de ex. aurari'a, lingurari'a, caldarari'a, monetari'a, ciurari'a, pamatufari'a, trenghieri'a, spunerea de noroc etc. etc.) regele Sigismundu si alti regi au daruitu pe neamulu tiganescu cu multe privilegia. Deci ei inca o data se róga pentru infiintiarea unei scóle reale.

Ministeriulu a tramisu petitiunea tiganésca la comunitatea centumvirala din Clusiu spre informatiune, éra de aci s'a datu la comitetulu locale insarcinatu cu afacerile scolastice. Acelu comitetu dupa dispute lungi se invoi abia in opiniunea, ca dupace in scólele din Clusiu póte

invetia ori si cine fara diferentia de confesiune si nationalitate, se invetie si copiii tiganilorn totu in aceles; éra cu scól'a reala se mai astepte cu statu mai virtosu, ca in Clusiu inca nici pentru altii nu ecsista nici unu **feliu de scóla reala** (precum nu ecsista in tóta Transilvani'a afara de Sibiiu si Brasiovu).

Fói'a oficiósa „Unio“ Nr. 56 reflectéza la acea preaplecata rugamente tiganésca cumcă, de ocea ce s'au temutu cu totu dreptulu gubernului, dlet'a, partit'a din drépt'a si partit'a steng'a, s'a si intemplatu, adica, la ngomotulu generalu de separatismu nationalu s'a detestatatu si — **tiganimea**, incatu ea isi pretinde **partesa**.

Ceea ce nu aflamu nici din „Unio“ nici din alte foi este, ca in care limba a fostu scrisa petitiunea tiganilorn, cum si ce in ce limba vreu ei se li se propuna scintiele in scól'a reala; éra déca cumva cérn si tiganii limb'a loru nationala tiganésca, care dialectu l'au destinatu ei spre acelu scopu maretiu, pentruca scimu bine, cumca neamulu tiganescu inca are mai multe dialecte si inca fórte diferitórie unele de altele; séu ca dóra ei aru fi aplecati a introduce vreunulu din dialectele asiatice mai bogate. Totu asemenea ne lipsesce date despre **literatur'a tiganésca** si mai anume despre **terminii technici**, carii se aplica la profesiunile ecsercitate de ei. Ar' mai fi de doritu, cá privilegiale regesci citate de cinstiti voivodi mari si mici in favórea neamului tiganescu se se publice intregi, pentruca se póte intempla osiorn, cá alti voivodi din alte cetati si tienuturi inca se céra infiintiare de scóle si alte institute omanitarie, si aru fi bine cá in asemenea casuri se ne scimu intocmi cu totii. Nu cumva tiganii au avutu in timpurile vechi pe acestu pamentu teritoriu propriu, comitate, scaune, voivodate autonome si regimente tiganesci? Acum se vedemu pe istoriografii nostrii, cum au se puna capulu in pamentu dinsintea documenteloru tiganesci. —

Brasiovu 6 Maiu. Din cas'a timpului ploiosu se amanà pe adi serbarea aniversarei nationale de 3/15 Maiu, din'a cea mai stralucita si mai memorabila in siriulu vietiei nationei romane din Ardélu, pentruca ea in din'a acésta insiute cu 20 ani sosise la culmea nationiloru matore, care singure -si tiesu si -si dictéza sórtea; pentruca ea s'a proclamatu pe sine in faci'a Europei cu juramentulu celu solenelu, ce léga pe totu sufletulu romanu si'lu va legá pana candu va viá natiunea, de natiune politica coegale, se prochiamà in punctulu I alu protolului celui de 16 puncte, care sunta credeulu romanilorn, pe principiale libertatii, egalitatii si fratietatii, ca pretiude independinti'a sa nationala in respectu politicu, cá natione cu limb'a sa recunoscuta si oficiala, ér' nu mai multu cá lipitura etc. Acésta di, care se serbéza cu pietate si cu deplina resemnatione de catra totii romanii, s'a serbatu aici intr'una cu maisiulu junimei studióse romane din locu cu tóta insufletirea si caldor'a de romanu. De demanétia supitu volvsitulu flamureloru nationale scolare cu muzica si intonarea imnului nationalu vreo 600 de tinerime studióса cu corpulu profesoralu in fronte insocita de poporu de tóta ples'a cetira la indatinatulu locu de escurgere anusla in asteriein, unde intre cuventari, jocuri si cantari nationale petrecura tóta diu'a favorati de celu mai placutu timpu. Aerulu in care se adapá o masse fórte mare de poporu servisa de documentu vercarui privitoriu, ca romanulu are conscliotí'a de sene si de demnitatea sa nationala si elu nu'si va mai plecá capulu niciodata sub jugulu barbaru, care s'ar incercá a'i detrege catu de pucinu din integritatea demnitatei sale nationale, pentru a carei sustienere in neviolabilitatea sa, cu 20 de ani inainte de acést'a a pusu jurmentulu solemnelu pre campulu libertatii. Cine se stimeza pre sene, -si apera dreptarile si demnitatea ca nationala mai pre susu de ori ce sacrificiu, acela va fi pretiuitu si stimatu chiaru si in castrele dusmanului cá atare. — Erá incantatoriu a audi imnele si cantecele nationali produse de catra junimea studióса cu ecsactitate si cu predilectione plina de entusiasmu pana séra, pe lunga una solida portare si in jocuri si in conversationi. —

Teatrulu romanu. In sér'a trecuta din 5 Maiu produse societatea dramatica romana a domnului Michaile Pascalli, conformu anunciului precesu, dram'a in 5 acte intitulata „Orbulu si nebun'a“ intre aplausele unui publicu fórte numerosu. Esactitatea, cu care s'au reproduss deosebitele role au trebuitu se incatte cesa ce pretinde artea dramatica. Cu deosebire d. Pascalli dimpreuna cu m. M. Pascalli si au personificatu rolele respective cu atat'a maiestria, incatu dupa judecat'a nóstra potu rivalisá cu actorii scenelorn celorn mai principale ale Europei. Erau incantati de trumseti'a sonoritatei limbei romane din voces delicata si pronunciatiunea cea curgatória si maiestatica a domniloru actori, proprietatea limbei acestei divine, care in acestea calitati arunca manusi'a la ori care alta limba, nu numai in poesi'a lirica si erotica, ci si in imperiulu Thaliei romanesci. Suntemu convinsi, ca ori cine ar' lua la recensiune cato de stricta ecsecutarea acestei drame, in cesa ce privesce art'a producerii ei, nu va poté intro nimicu slabi din sentinti'a nóstra de susu. Éra dorintiele publicului nostru, cu tóte ca ele se adapa cu deosebire intro a vedé representatiuni, cu actiuni si cante nationale, ele totusi din punctulu artei si alu representarii limbei si a curetienii ei e mai multu decatu satisfacuta. — Ce dauna, ca acésta oficina a culturei limbei si a animei, scen'a romana, inca nu s'a pututu inconiba cu permanentia in siriulu romanimei din Transilvani'a, Ungari'a si Bucovin'a, candu ca e midilocelu celu mai incantatoriu de a reinnoi si a perpetua simpatiele suvenireloru insite si natiunali. — Maghiarii au vreo 25 de societati teatrale impreatiate prin tóta Ungari'a si Transilvani'a si inca cu misiunea pronunciata de a fiata catu se póte mai multu entusiasmulu loru natiunalu. Acésta e cans'a cea mai principale, ce una turma de individi de alta natiune si ispeda numele, -si renéga sangele, trecundu la entusiasmulu celu incordatu alu maghiarismului unde si alla nutrirea ambitiunei celei preatóre. Mane se va produce pies'a „Gargaunii“, séu neoredinti'a barbatiloru, ér' joi „Strengariulu din Pariso“, comedia in 2 acte piesa placuta pe teatrulu din Pariso, Vien'a si Berlinu; si „Femeile care plangu“, comedia intr'unu acta jucata pe teatrulu de Vaudeville din Pariso si Vien'a. Inca odata ve binevenimu, fratiloru, din chorulu Thaliei romane, imbraciosinduve cu stringere la peptulu connationalu! —

— Din mai multe parti ale Ardélului citimu despre daune fórte mari casiunate prin ecsundari si rumperi de nori preconi si prin grandina. Anumitu la Chirileu si Turd'a, unde statu grandin'a catu si roperea norilorn au facutu mare dauna, au inecatu stratele implendule de nesipu, asternendu si semenaturile la pamentu si rumpendu podorile, incatu omenii desperéza de vreunu secerisiu in anulu acest'a.

— In comitatulu Pozeg'a orasiulu Alt-Gradisca o ruptura de noru duse cu sene vreo 80 de case, éra altele remasera supto ape. Nu se scie cate victii de omeni s'au periclitatu.

— „Bistr. Wochenblatt“ reportéza, cumca comesulu provisoriu alu natiunei asesesi va conchiama universitatea natiunei totu pe basea punctelorn regulative, cá se compune o lege nóua comunala se intielege, ca dupa chipulu si asemenarea punctelorn regulative. —

UNGARI'A **Dela dieta. Caus'a bisericei serbe si romane.** (Capetu.)

La § lu 3 se incinge éraci dispnt'a pentru cuvintele intre „marginile legii“, la care Aur. Maniu cerù modificatione, ér' serbii nu voiescu provocarea la lege. Cu acésta ocasione vorbesce Paulu Nyáry o vorba, pe care am dorio intru tóte a o vede si fapta mai anteiu chiaru din partea maghiariloru, apoi la toti ceilalti. Cuvintele loi sunta:

„Cu parere de reu trebue se me esprimu, ca suntemu siliti a apera libertatea in contra loru. Candu chiarule-amu denegá noi libertatea, ei aru avé detorinti'a de a rechiamá garantarea deplina a libertatii religiunarie. Ei bine domloro! (adresanduse catra serbi), cugetatu ati dvóstre prin ce se asecuréza libertatea? Prin lege. Si ce este legea? Legea este abusu, déca nu garantéza libertatea. Si dvóstre totusi, de cate ori vi se desbatu institutiunile religióse, ve provocati neincetatu la trecutu, la diplome, la ordinatiunile unoru individi, fiinduca unu principe, care nu este constitutionale, nu e decatu unu individu, care nu da nici o garantie. Me dóre, ca trebue se marturisescu acést'a, pentruca intr'adeveru, nu este lucru placutu a te luptá cu acela, cari se provóca la trecutu, si una invingere in contra loru nu ar' insemná nici decum triumfare, si eu credu, se nu ascultamu de ei, ci se le asecuramu libertatea in tamu de ei, ci se le asecuramu libertatea in contra vointiei loru. Votéza pentru primirea §-alui, in intielesulu propunerei ministeriali.“

La propunerea lui Miletits se numera presentii si dintre 404 abia se afla 196. Asia nefiindo maioritate absoluta se amanà siedinti'a.

Siedinti'a din 8 Maiu. Dupa curente se votéza asupra § lui 3 Presiedintele formulà intrebarea intre sgomotu si confusiune; totu in sgomotu se primi si § lu dupa redactiunea comisiunei centrale.

La § 4 comisiunea propune cá cuventulu „congresu“ din proiectulu ministeriale se se inlocuiésca cu espresiunile „sinóde bisericesci“ remanendu „congresu“ numai intre parentese. Si cu tóte esceptiunile lui Stoiacskovits si Nicovits se primesce si acest'a dupa redactarea comisiunei, remanendu cuventulu „congresu“,

§ 5 se primesce cu amendamentulu: „convocarea congresului nationalu serbescu gr. or. o va midilocí metropolitulu si patriarchulu serbescu dela Carlovitiu“. Se primesce.

La § 6 comisiunea centrala schimbase tecstulu in locu de „congresu nationalu romanu gr. or.“ inlocuinduse cuvintele: „sinodulu bisericescu alu romanilorn gr. or.“.

I. Pascariu isi arata surprinderea, de ce comisiunea centrala n'a primitu numirea „nationalu“ din proiectulu ministerialu si la romani. Documentéza din diplomele lui Uladislau, Mathia si din legile Transilvaniei, ca romanii si pe atunci avea biseric'a **nationala**. — Se mira de ce comisiunea pentru serbi pune „congresu nationalu“ si pentru romani nu vré cuventulu „nationalu“. Berzenczey vré in locu de „congresu“ „sinodu“ si aduce inainte, ca vladiculu din Bucuresci inca se numesce „vladic'a romanilorn si alu ungariloru“ (alu Ungro-Vlachiei) vrendu cu acést'a a sumutia pe unguri, cá se intrebe, ca cu ce dreptu pórta metropolitulu tierei romanesci titululu Ungro-Vlahiei.

Sig. Popu esplica lui Berzenczey pentru ce. Mai vorbescu Ioanoviciu, Babesiu, Nyáry, Manin si br. Eötvös pentru, dar' Székely Gergely secuiulu in contra. Cu tóte aceste se primi propunerea dep. Pascariu.

Székely ad. disese, ca déca congresulu romanu gr. or. se va numi nationalu, atunci s'ar confundá religiunea romanilorn uniti si necuniti.

S. Borlea aviséza pe Székely Gergely se cetésca tecstulu proiectului ca acolo sta „religiunea gr. or., ér' la romanii uniti se dice „gr. cat.“. Prin urmare cuventulu „nationalu“ nu póte face nici o confusione. Deputatii romani gr. cat. cari ar' avé dreptu se'si redice cuventulu la asia ceva, nu si-au aratatu nici una scrupula la scésta numire. Mirare cata ingrigire avù d. Székely de reforintiele confesiunali nationali romani. —

La § 7 nu s'a facutu modificatiune, decatu cuventulu „anteiu“ dupa propunerea lui Babesiu si a lui Eötvös s'a primitu.

La § 8 se punu vr'o 4 amendamente, unulu de Branovatzky, altulu de Manoilovits, alu 3-lea de Halász, ér' alu 4 a alu dlui Maniu, care estu din urma suna asia:

„Totu feliulu de pretensiuni, proventórie din despartirea metropoliei romane, si anume cele cari se referescu la metropoli'a intrégă, séu la episcopatele singuratece, numai in casu candu nu s'aru pote complana prin unu compromisu, incercatu de amendóne congresele prosime, — ér' celelalte, cari se referescu la comune bisericesci séu la individi singurateci, se se validese indata, scutite de timbru si competintie, naintea unui consiliu de siepte membri, formatu numai spre scopulu acest'a din siriulu tablei regesci. In contra decisiuniloru si sentintieloru tribunalului acestuia, delaturandu tóte celelalte remedie procesuale, apelatiunea se va face numai la tabl'a septemvirala, si acolo se se decida afara de aru pre bas'a dreptatii si a ecuitatii.“

Branovatzky nu se invoiesce cu cuventulu „infintisare“ nici cu „tribunalulu de compromisu“ ci pretinde 3 foruri cu 2 apelate.

Min. Eötvös motivéza lips'a unui arbitriu, fiinduca cestiunile acestea atatu de importante nu se potu deslegá dupa principiale constitutionale pe calea administrativa, nici se invoiesce cu o procedura pré grabita, dar' nici cu una, care se amane cans'a cu anii, de aceea ministeriulu a propusu judeciu delegatu. Halász si apera propunerea s'a.

Aur. Maniu apera propunerea sa intr'o cuventare mai lunga, la care ne vomu intórce.

Fr. Deák intr'o cuventare lunga dice,

ca natur'a separarei metropoliei'oru rechiama intrevenire judecatorésca, unde cestiunea nu se póte complana pe cale amicală. Pomenescé de casuri scandalóse întemplate si pana acum in unele comune dupa despartirea metropoliei'oru si inca pe la biserici; si fiinduca comunele se tienu de mai multe comitate, candu cau'a 'sar' statorí pre calea ordinaria a legei, ac' trebui se se incépa procesele in aceleasi timpu la mai multe tribunale, ceea ce ar' face o confusiune mare atatu in privinti'a procederei catu si la darea sentintieloru. Apoi intrébá, ca unde se va decide despre imparti.ea proprietatii fundului nationalu? Unde despre impartirea celoru 27 monastiri parte in comitatulu Szorém parte in alu Aradului. Den alu vede numai dóue cali pentru deslegarea cestiunei de separare. Compromisulu nu'lu recomandu, pentruca in compromisu nu judeca decatu unu omu singuru, presidintele; midiloculu legale dara e numai delegatiunea. Mai. Sa se delege judeciu anumitu pe lunga contrasemnarea ministriului respectivu, si acest'a va decide asupra intereseloru atatu partisli catu si individuali. Dupa finitolu conventarei cetesce si propunerea sa modificatória, care o acést'a:

„§ 8. Orce pretensiuni provenite din separarea ambeloru metropolie, incatu nu s'ar puté complana prin coinvoire impromutata, privésca acele metropolii'a intrégă, séu diecesele episcopali, comunele bisericesci séu chiaru si pre individi, — voru fi a se validá, scutite de timbru si competintie, prin una judecatória delegata, pe lunga contrasemnarea ministeriului respectivu, prin Maiestatea Sa. In procedere, delatorandose orce alte remedia juridice, se va sustiené numai apelatiunea ordinaria de dóue fóruri." (Aprobare viua.)

Aloisiu Vladu primesce modificatiunea lui Deák; doresce numai se se dica, ca se se pertracteze estraordinariu. Lui Miletits tocma acést'a nu'i place, si metropolei serb. ei va placé mai pucinu. —

Stoiacoviciu vré se se dica „infiintiare" — ér' nu „separarea" celoru dóue metropolii (egomotu si contradicere; mai multi renuncia la cuventu).

Babesiu vorbi indelungatu in contra propunerei lui Deák si in fine la votare se primesce numai propunerea lui Deák cu amendamentulu lui Vladu. Si se finesce siedinti'a.

Siedinti'a din **9** Maiu. Dupa unele curente cere Varga cá in locu'lu lui Gozsdu, care nu mai e deputatu se se alégа altulu in comisiunea de 10, care va reportá despre cau'a procesului intentatu contra redactorelui „Federstiunei" si cá romanu ar' dorí, cá acelu membru se fia romanu, ca asia cere ecuitatea. Tisza spriginesce pe Varga. S'a decisu alegerea pe luni. (Strigari: Végheő, Hodosiu) si se trece la ordinea dilei.

Nyáry propune amendamentulu cunoscutu in cau'a grecilor spriginindulu. Acest'a inse cadiù.

Somaich si socii facu altu amendamentu, care suna asia:

„Credintiosii greco-orientali, cari nu se tienu nici de nationalitatea romana, nici de cea serbésca, remanu si pe viitoriu in tóte drepturile, cari le-au essercitatu pana acum in privintia la dispunerea libera despre afacerile loru bisericesci si scolarie, la intrebuintiarea libera a limbei in biserica la administrarea averei bisericesci si a fundatiuniloru."

Stoiacovits, Vadnay si Eötvös spriginescu acésta propunere, numai Stoiacovits numi intemplarea cu grecii din Brasiovu „fortia" din partea ierarchiei romane facia cu grecii.

Babesiu propune altu amendamentu:

„Credintiosii greci, respective neserbi si neromani si ambeloru metropolii si de acum naitte voru fi sustienuti in tóte drepturile ce li competiescu — dupa canónele bisericei orientale — asupra afaceriloru bisericesci, scolarie si limbei ritului."

Babesiu 'si motivá modificatiunea dicendu: „Asiu dorí cá se se asecure dreptulu fiacarui'a prin legelatiune; de si grecii, coreligionarei nostri au venitu numai cu incetulu in tiér'a nóstra, si ecsista intr'unu numeru fórte neinsemnatu in patri'a acést'a. Nu sum contra de a li se dá si lora garantia, ca-ci numai despre garantia póte fi vorb'a, éra nu despre dreptori, de órace acestea li le-au datu bisericile (aprobari).

Inse déca onorat'a casa doresce a formulá unu articlu pentru coreligionarii nostri greci, atunci eu asiu dorí cá acel'a se se estinda si asupra aceloru romani, séu dóra serbi, cari se afla sub metropoli'a romana, si respective cea serba; astfeliu interpretezu eu modificatiunea mea, carea numai in compunerea ei stilistica diferesce de ceea a dlui ministru Eötvös. Mi-eu libertate a face atenta on. casa, ca de si despartirea romaniloru de catra serbi e dejá realitate, totusi se afla mii de romani sub metropoli'a serba si vice versa, de órace despartires perfecta nu e cu potintia, mai alesu in privinti'a minoritatii. Nu asiu dorí cá se se garanteze drepturile colvu prin stari cuviute, din cari s'ar poté deduce ca si abusurile sunt asecurate. In fine dice, ca déca congresulu nu s'ar mestecá in despartirea greciloru de catra serbi si romani, atunci ei au totu dreptulu a se intórce catra delegatiune si regimu, si apoi acest'a are dreptu a dispune, ce acumu in casulu subversante nu se póte inca."

Ioanoviciu apostroféza pe Stoiacoviciu pentru espresiunea „fortia", pentruca cau'a acést'a e inca sub cercetare, si sentinti'a judecatorésca inca nu s'a publicatu, ma nici forti'a paruta nu e constatata.

Carolu Szász atacandu amendamentulu lui Babesiu dice, ca elu ar' avé o intentiune rea.

Borlea intr'o cuventare mai lunga spriginesce propunerea lui Babesiu dascalindu pe Szász si dovedindu'i, ca nu e numeru neinsemnatu alu romaniloru, cari si dupa decisiunea pocesloru intre aceste dóue metropolii ar' mai remané suptu metropoli'a serba, ci numerulu e aprópe la 20.000 romani, cari ar' remané in multe locuri fara scóle, fara preoti, fara invetiatori sub timpulu, pana candu s'ar decide cau'a de natura privata, ér' prinmindose amendamentulu lui Babesiu ar' fi si pentru ei decisu cum cere dreptatea.

In fine punendose la votu se primesce amendamentulu lui Somsich si dorere, ca cadiù alu lui Babesiu.

— In siedinti'a din **11** se lóa proiectulu de lege pentru calea ferata din Ungari'a de diosu, care se si primesce de basa la desbaterea speciala.

Proiectulu de lege in cau'a metropoliloru gr. or. inca se primesce in a 3-a cetire.

In siedinti'a din **12** Maiu intre alte presenta Vadnay o petitiune a orasiului Mirkolcz pentru desfiintiarea contributiunei vecsitului de casa si Csiky pentru desfiintiarea diecimei vinicloru. La comisiunea de 10 s'a alesu d. Georgiu Ivacicoviciu. La ordines dilei se iè proiectulu dramului de feru dela Esseg-Sziszek, Carnopole pana la Fiume si se primi cum 'lu redactá comisiunea centrala precum si documentulu de concesiune. —

— Dupa unu telegramu in **16** Maiu s'a desbatutu si in casa'a de susu — tabul'a magnatiloru — proiectulu legei bisericesci gr. or. Esc. Sa archiepiscopulu si metropolitulu br. de Siaguna vota pentru primirea proiectului, ér' metropolitulu serbescu din Carlovitiu Maschirevics a votatu in contra. —

AUSTRI'A INFER. Vien'a 15 Maiu. Maiestatea Sa imparatulu si regele resosi din Pest'a si se crede ca va calatori in 18 la Prag'a.

— Lunga muntele Rip satniu Krabschitz se a tienutu o adunare de vr'o 20 de mii boemi cu scopu, cá se dechiareze, ca tota poporulu se afla silitu a protesta in contra contributiunei dupa avere. Boemii suntu fórte nemultiamiti din cau'a, ca si umbr'a de autonomia avuta mai inainte li s'au nimicitu si se afla manifestari dela mai multe corporatiuni cu dechiarari, ca nu voru purta greutatile impuse de unu parlamentu straiu. Ér' comisiunea dietei permanenta a desaprobatu aceste manifestari. —

— In 14 se primi si in cas'a de susu legea interconfesionala si cu acésta religiunea de statu vine se inceteze a mai fi cu prerogative, ér' egalitatea confesionale se face corpu, déca se voru sanctiuná aceste legi cu legea despre casatori'a civile si de instructiune.—

ROMANI'A.

In sied. din 26 Aprile.

(Urmare.)

D. ministru de interne. D. Carpu dice: dta — acést'a imi aduce aminte unu lucru. Eramu intr'o di dela P. Balaiu impreuna cu d. Sturza, atunci prefectu la Iasi, si discutamu cu dlui asupra cestiunii care era atunci ardietóre, si dau mi a diu ca vomu fi biruiti, fiinduca evreii suntu tari si mari, suntu bogati; negresitu ca n'au diau acést'a pentru dlui, fiinduca chiaru de ar' fi morsu cu spiritulu pana acolo, ar' fi avutu ipocrisi'a de a nu o spune. Dar' dlui acieá ca suntu ómeni cari sciu se speculé cestiunea in interesulu loru particularu.

Ce am facutu noi, dloru? Am sustienutu totudéun'a ca toleranti'a a fostu si trebue se fia unulu din principiile cele mari ale nationei romane, ca astadi nu numai ca e o virtute, dar' e o necesitate acestu principiu. Netoleranti'a nu ar' mai fi tolerata de nimenea, lumea intréga s'aru redicá contra ei. Noi amu sustienutu totudéun'a ca ar' trebui se inlaturamu cu totulu cestiunea religiósa, si déca alta data asiu fi avutu norocirea se convingu pe tóta lumea, ca trebue deosebitu cestiunea religiósa de cea sociala, nu cr'á se fimu astadi ací, cestiunea nu crá se ajunga o arma de sploatare. Acum crá se fia cu totulu pe diosu, on. dnu Carpu si toti acei care sunte obicinuiti se incalice, pe asemenea cai, cá se faca se triumfe partit'a loru.

Au ispravitu cu cestiunea proprietatii si éta ca le-a esitu insinte alta armasariu pe care incalecati strabatu tóta Europ'a. Dar' se scie dloru unu lucru, Romani'a are unu Dumnedieu, care o protege si care ii va descalecá si dupa acestu armasariu, cum i a descalecatu si dupa altii (aplause).

Déca, dloru, se despartiá cestiunea religiósa de cea economica, pura economica, pura de ordine publica, pura sociala, atunci Europ'a nu mai aves nici unu cuventu de a protestá. Ar' fi trebuitu se tica, ca ci astadi ori ce natiune, in fati'a unei suferintie economice, nu consulta parerile altei natiuni, ci se ocupa numai de interesele sale natiunale; prin urmare déca ar' fi fostu se ne ocupamu numai de cestiunea economica, Europ'a n'ar fi avutu se ne dica nimica.

Déca se da dreptulu de impamentenirea la cativa israeliti numai, la aceia cari nascuti si crescuti in Romani'a suntu legati de acestu pamentu din tata in fiiu, la aceia cari au urmatu cursurile in scólele romanesci, séu cari au diplom'a de facultate, incurulie nu veneau acolo unde suntu. Dar' éta care a fostu rationamentulu ce s'au opusu. S'au disu, de vomu pune in constitutiune egalitatea tuturoru celoru si pe urma vomu dice, ca nu potu dobandi impamentenirea, decatu acei israeliti nascuti din tata in fiiu in Romani'a cari au absolvitu unu licen, séu care au unu titlu de facultate, — negresitu acést'a ne ar' indestolá.

Dar' póte se via mane unu guvernu, care se n'aiba aceste sentimente nationale si póte se intinda acestu drepta la tóta plebea; si ací celu pucinu potu se intrebuintiesu cuventulu de plebe fara se cadu in pecatulu in care a cadiutu d. Carpu, care a tractatu cu despretiu tóta partea acesa a natiunei, care n'a avutu norocirea se fia bogatu cá d. Carpu, fiinduca a fostu tientuita la munca (aplause), ou tóte astea dlui ar' fi trebuitu se o tracteze mai cu cuviintia, ca-ci in numele ei vine de vorbesce aici —

Eu vorbesco de plebea ce a navalitu in Romani'a, care n'a gasitu midiloce in Europ'a as'si faca speculatiunile, si a venitu la noi unde a gasitu campu deschisu. Eu respundu acelor'a cari au avutu acésta téma: Dar'; de veti avea unu guvernu reu, unu guvernu tradatoriu, legile facute de dv. voru remané tóte charthia alba, ca ci ele se voru arunc'á in focu, si acei cari voru voí se redice voces si se protesteze, voru fi arrunesti in puscaria. Ce téma au avutu acesti domni? Ca romanii voru suferi unu guvernu care se faca o tradare nationala atatu de formidabile? Eu nu am avutu acésta téma si de acea am disu, ca temerile dloru nu suntu fundate. Au staruitu in ele si astfeliu pentru temeri nefundate ati facutu se ajungemu in conditionile in cari suntemu astadi. A separá cestiunea religiósa de cea economica este, repetu, si acum cá si la constituanta, singurulu midiloc de a pune capetu acestuiru, si de a nu mai vedea pe d. Carpu venindu se tracteze aici pe o parte din adunare de tauri, pe alt'a de fracțiune selbatica si se califice natiunea intréga intr'unu modu nedemnu. Fiinduca dloru la finele fiacarei frase, dar' candu a disu ca am datu ilegale circular'e acesa, care este basata pe lege. . . .

D. Carpu. Nici de cum nu este basata pe lege.

D. Hurmuzachi. Ba dá!

D. ministru de interne. D. Carpu me face se'mi mai aduca aminte unu ce, pe care eramu otariti se'lu tacu, dar' pe care nu'lu voiu mai tacé. Déca dea se pune in facia nóstra cá calauza catra acelu punctu inaltu, de care ne-a vorbitu, se'mi permita se'i spunu pentru ce tiér'a nóstra a fostu navalita de israeliti. Tiér'a a fostu navalita de israiliti, ca-ci acei cari nu erau tienutoiti de pamentu, cari erau proprietari si beiari bogati, nu s'au multiumitu cu cese ce aveau, si au vojtu se'si mai maresca veniturile proprietatiloru loru; si de unde lassera de pe unu pogonu pentru agricultura 10 séu 20 de lei, l'au impartitu in 5 si 6 parti, l'au datu cu embaticu la ovrei se faca carciumi pe densulu, si astfelin a fostu de pogonu cate 100 si 200 galbeni. Éta cum interesele egoiste au adusu plec'a navalirei evreiloru in tiéra, éta cum ei s'au lipitu scum de pamentu atatu de tare, in catu nu vomu puté nici odata se'i desiipimu de acolo.

Amu disu, ca d. Carpu a spusu, ca natiunea si-a facutu reservele sale, ca natiunea nu impartasiesce erorile si sentimentele de barbaria ale acelor'a cari au pusu cestiunea acést'a mai anteiu pe teremulu economicu, sociale, si lasandu fractiunea din acésta on. camera pe care dlui a calificat'o de tauri, m'a lustu pe mine cá unulu ce am voitu se specolezu acésta cestiune cá se'mi faca partisani. Apoi dea comite o mica inconsecintia. Déca eu dandu o circulara in care citezu articole din regulamente, ordonantie, legile facute de predecesorii nostri, déca nu de parintii dlui Carpu, finduca nu am onórea de a i cunósce ilustr'a genealogia, dar' celu pucinu de parintii acelor'a alaturi, cu care isi face onóre de a luptá, déca, dicu eu, n'am lucratu conformu legiloru tierei, si-am revoltatu-o contra mea, cum acuma prin dóue, trei circulari se potutu se schimbu parerea ei? Déca tóta tiér'a nu simtiá nimicu, nu voiá nimicu, cum am potutu eu cá printr'o circulara, dóue, se facu pe natiune se tramita de alci depotati dupa placulu. . . .

D. Carpu. Nu natiunea 'ti a tramisu aci deputati, ci prefectii dtale!

D. ministru de interne. Dloru represen tanti si natiunei, auditi! dvóstra nu sunteti representantii natiunei, sunteti tramisi aici de prefectii mei! (Protestari energice. Scomotu in tribun'a dameloru, din partea a dóue dómne.) Se suspende siedinti'a.

La redeschidere d. ministru urméza.

D. ministru de interne. On. d. Carpu care a calificatu interpelarea dlui cá unu actu de acusare, ér' nu cá o cestiune ministeriala a adusu cá piesa justificatóre de culpabilitatea mea, o circulara pentru arendasi si crasmari, si unu ordinu alu unui ajutoriu de suprefectura.

Circularea acesa am datu-o dupa inrebarea care mi s'a facutu anteri'a data de d. prefectu de Prahov'a, care erá d. T. Vacarescu mi se pare, si in urma s'a repetatu de mai multi prefecti. Inainte de a dá acésta circulara am chiamatu pe siefii de servitiu de ministeriulu de interne, si i amu intrebatu, cari sunt legiurile si despositionile regulamentarie in privinti'a acestei materii, si d. Ganescu si d. Herisiescu cari nu sunta complicii mei, ci siefi de servitiu de este 10, 15 ani, cari au servitu sub tóte guvernele cá nisce buni amploiati, au venitu si'mi au pusu inainte tóte actele incependu dela predecesorii mei pana la 1806, in cari erau Ghici, Cretiulescu pana la Ipsilante, déca nu si mai inainte. Ce ati fi facutu dvóstra si intrebu si pe d. Carpu, ce ar' fi facutu in locului meu, nu cá acusatoru la tribuna, ci cá ministru de interne, care este datoriu se ecsecute legile, regulamentele si otaririle luate de predecesorii sei, afara de acele cari ar' fi contrarie unei legi din urma?

D. ministru de interne. On. d. Carpu respunde, ca ar' fi studiatu legile. Dloru, legile se studiéza pe bancele universitatiloru; candu este inse cineva ministru de interne, iò legile positive cari regulédza acea materia si da conformu cu densele ordini. Si suntu incredintiatu, ca déca sciu fi ormatu in altfelu, on. d. Carpu ar' fi venitu cu o acusatione de o natura cu totulu alt'a. M'ar fi intrebatu cum am potutu se derogu la tóte legiurile, la tóte regulamentele si dispositionile ministriloru luate de predecesorii mei; cum am potutu se rupu procedur'a, si se orecsu cu alte principii, se facu alta aplicare? Dloru, cu asia am crediutu ca nu potu desfiintiá nici o lege, si ca numai corpurile legiuitóre o potu. On. d. Carpu care are iniciativ'a legislativa, n'are decatu se vie se faca asemenea propuneri.

De si acésta circulare nu este acesa care au facutu sgomotu in Europ'a, intrebu inse cu ce intentiuni patriotice si nationale s'au dusu dloru si au resfoitu, prin amicii domniloru, dosarele din prefecture, au lustu nesce fapte isolate si le-au annunciatu cá acte de persecutione, nu in tiéra, ci in Europ'a? (aplause.)

A dóu'a circulare a fostu asupra vagabunditoru. Si in acésta privintia, n'am facutu decatu se me conformu regulamenteloru si dispositiuniloru predecesoriloru mei basate pe unu dreptu, care este recunoscutu de tóte societatile européne cele mai civilisate. In Franci'a nu póte se intre si se se asiedie nici unu omu intr'o comuna pana candu nu probéza, ca are de unde se ecsistintia; in Franci'a cá si in Anglia, vagabundulu se tramite la comun'a sa, fia afara, fia in intru, finduca fiacare comuna este datóre se'si hranésca vagabundii sei, ér' nu se'i lase pe spinarea altor'a.

In aplicarea acestoru mesuri inse s'au gasitu unii cari au fostu pré ardinti, pré infocati, esagerati; portarea loru este negresitu blamabila, esagerata; portarea loru este negresitu blamabila, dar' nu póte fi patata; puteti se'i puneti in puscarie chiaru si pe ei si pe mine cá ministrulu, supra a carui administratiune a potutu a se face unu escesu, dar' si in puscarie vomu fi cu fruntes senina, vomu fi osanditi ér' nu patati, desonorati (aplause). Póte on. d. Carpu se dica totu asemene si pentru aceia cari au profitatu de unu escesu óre care, care provenea dintr'unu sentimentu esageratu nationale, póte se'i puia alaturea on aceia cari au lustu acea gresiala, si s'au servitu cu dens'a cá se revolte Europ'a intrége in contra natiunei nóstre, ca-ci nu e vorb'a numai de guvernu, pe care totusi orice cestiuni bunu trebue se'lu sprijine in facia'i straiinului. Faceti celu pucinu ce facu francesii, englesii, cari stacu unu guvernu, ilu dau in judecata, ilu tramite chiaru la gilotina, dar' candu este vorb'a facia cu straiinulu ilu apara cu totii (aplause prelungite).

Ei, domniloru, ceea ce dicu pentru fiacare cetatianu romanu trebue se se aplice si mai multu agintelui directu la Parisu. On. d. Carpu vine se'si faca onóre din purtarea sa candu era la Paris. Guvernulu n'a voitu se faca scandalu, de acea n'a voitu nici se califice faptele din tóta acésta perióda nenorocita pentru Romani'a! (aplause).

Déca unu aginte, mai virtosu candu este in straiinatate, gasesce ca guvernulu seu, alu carora este representante nu merge dupa principiile cele sanetóse, trebuea indata dlui dupa ce a atrasu atentiunea, com dice, a guvernului, asupra reului, si a vedutu ca guvernulu insista, trebuea, dicu, se'si dè demisionea, se se intórca in tiéra, se lucreze cá se derame acelu guvernu, ér' nu se stè acolo, se se serve de autoritatea ce i o dá positiunea sa oficiale in contra guvernului seu si se lovésca chiaru natiunea intrégá. Eu, dloru, nu voiu calificá acea portare, lasu cá altii s'o califice (splause).

D. Hurmuzachi. Este tradare.

Mai multe voci dá, dá. (Va urmá.)

In siedinti'a senatului din 4 Maiu ministrulu de interne Brateanu fù rogatu prin concesu se puna pe més'a senatului corespondintiele guberniului cu agintii poteriloru straine relativu la midilócele dlui catra administratiunea tierei. Siedinti'a a fostu cam scomotósa, fiindu ca ministrulu s'a chiamatu la ordine; dupace a disu, ca cei 200 vagabundi jidani si altii 500 romani era din statele vecine si fura dati preste granitia de min. Ioane Ghica, imputenduise, ca ar' insulta ministeriale trecute. Ciocoismulu nu va odihni, pana candu nu va sei elu dispositoriu preste tóte, cum n'a odihnitu nici la noi, nici in Germani'a si nu odihnesce necsiures, pana candu vinde totu pentru plapoma.

Se scrie, ca s'a facutu modificare in ministeriu. Min. Brateanu a remasu la finantie. —

Cronica esterna.

FRANCI'A. Parisu. Cu tóte ca conventarea imp. Napoleonu in Orleans cuprinse asecurari de pace in cuvintele: Ca elu a venitu la Orleans anumitu spre a animá pe francesi, cumca progresulu in midilocelu unei paci generale europene se póte desvoltá cu incredintiare, totusi nimene nu crede in pace, candu cetesce despre grandiósele pregatiri de resbelu. Tóta infanteri'a Franciei e provediuta cu pusci Chasepots. Cantitatea patrónelora e supernumeraria. Probele pusciloru dau 15 impuscaturi la minuta si bate in departare pana la 1000 pasi. Din gard'a mobila suntu si gata 200,000 fetiori uniformati; in departementele de catra resar se alla mobilii pe pitióre provediuti totu cu pusci reparate pe stron'a nóua si 4000 oficeri pensionari s'au insinuatu a primi instruirea in gard'a mobila. Din strainatate s'a facutu acquisitione de 115.000 cai pentru armata. Fortaretii Lille e spicuita cu 900 tunuri cu implu tura de inderepta. La Metz s'au inaintatu fortificatiunile. Déca se predica cu atat'a emfasa pacea óre ce voru a dice aceste inarmari? — Póte ca armarile presente suntu indreptate tóte in contra republicanismului. Apropos, dupa cum scrie „Gazette de France" in arondisementulu francesu Libourne a si inceputu se cante marsilies'a proclamandause republic'a, inse gendarmarii a inte o nadusi incependu la arestari. —

Novissimu. Zar'a. Garnisónele Dalmatiei — cum se afirma aici, — se voru intari. La fortulu Knin e se se redice una tabera (lagera) de trupe. Amenintiarea catu mai curundu a crumperei revolutiunii in provinciele turcesci, se fia motivulu imboldit ria la acesti pasi austriaci. —

Indreptariu pentru lucrarile pregatitóre la introducerea **cartiloru funduarie** in Transilvani'a de Iosifu Popu asesore si jude singulariu in comitatulu Clusiului, a esitu la lumina in Clusiu 1868 (pretiulu 40 cr. v. a.). Acésta brosiorica desfasiura momentuositatea cartiloru funduarie, dandu cele mai secure si mai practice indrumari, pentrucea se'si póta fiacine asecura proprietatea, cá nu mane poimane se puna altii man'a pe ca nefiindu asecurata in cartile funduari, fia si celu mai micu petecu de locu. Nici o comun'a romanésca, nici unu individu nu se póte lipsi de indreptariulu acesta fara a fi espusi pericolului de a remané fara asecurarea proprietatii. —

Avisu.

Subscrisulu facu prin acést'a cunoscutu onoratului publicu, ca depositulu principalu alu fabricei mele privilegiate de sticla „Margarethen" dela Crasn'a am predat'o dlloru Malcher et Wächter, la cari de adi incolo se afla cu siesiun'a in provisione de vendiare de cualitatea cea mai buna vase si table de sticla cu pretiulu de fabrica, adica vase de sticla cu 1 fl. 25 cr. si table de sticla cu 1 fl. 40 cr.

B. conte Mikes.

Cu referintia la avisulu acest'a subscrisiu ne luamu libertatea a face pe onoratulu publicu atentu la acea, ca putemu ingrigi cu pretiurile cele mai eftine de rafinationi séu provederea forestieriloru cu sticle, precum si de prepararea de rame pentru chipuri de orce specia, si totudeodata recomandamu depositulu nostru asoriatu catu se póte de bine compusu directu de isvórele cele mai renumite de maria fina de sticla pilita si tescuita, porcelanu, galanterii, jocarii de copii si parfumerii de Nürnberg'a. Cu totu respectulu devotatu

Malcher et Wächter,

3—3 tergulu graului, cas'a lui Dr. Béldi.

Cursurile la burs'a in 19. Maiu 1868 ata asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 56 cr. v.	
Augsburg	—	—	114 „ 65 „	
London	—	—	116 „ 60 „	
Imprumutulu nationalu	—	—	55 „ 75 „	
Obligatiile metalice vechi de 5 %			56 „ 70 „	
Actiile bancului	—	—	698 „ — „	
„ creditului	—	—	182 „ — „	

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.